



Yayın Değerlendirme / Book Reviews

Surinder S. Jodhka*, *Caste / Kast Sistemi*,

New Delhi: Oxford University Press, 2012, 9780198089360, 201 s.

İhsan Altıntaş**

Bu kitap *kast sisteminin* daha iyi anlaşılmasında önemli bir role sahiptir. Yazar kast sistemini anlaşılır kılmak temel sorular ile başlar. Neden kast sisteminin bahsetmeliyiz? Yirmi birinci yüzyılda kast sisteminden nasıl bahsedilir? Bu sorular detaylı cevaplar ile donatılmaktadır. Kast sisteminin günümüzdeki gerçekliğinin kabul edilmesini vurgulayarak bu gerçeklikleri şöyle sıralamaktadır; *gelenek-görenek, adetler, din ve özellikle eşitsizlik*.

Kitap toplam *beş* bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; geleneksel olarak kast sistemi, ikinci bölüm güç olarak kast, üçüncü bölüm aşağılanma olarak kast, dördüncü bölüm çekişme aracı olarak kast ve son bölüm günümüzde kast konusunu içermektedir.

Jodhka kast sisteminin tanımı ile devam ederek zamana ve mekâna göre kastın toplumda “durağan” ve “hareketli” şeklinde yaygın olduğunu vurgular. Yazara göre kast sistemini doğru eksene oturtmak gerekirse kast sisteminin bin yıllık geçmişinin olduğu açıktır ve insanlar tarafından çeşitli kavramlarla açıklanmıştır. Bu kavramlar sırasıyla *hiyerarşi, eşitsizlik, saflık-safsızlık (günahsız-günahkâr)* olarak sıralanabilir. Yazara göre kast sistemini en iyi anlamının yolu, Hint köylelerini araştırmaktan ve gözlemlemekten geçer.

Yazar kitabın ilerleyen bölümlerinde kastın farklı boyutlarını da açar. Bunların içinde en etkili olan unsur yazara göre “güç”tür. Kast sisteminde “güç” önemli

* Jawaharlal Nehru Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde profesör olan Surinder S. Jodhka aynı zamanda ICSSR-Amartya Sen ödülünü 2012 yılında kazanan ilk sosyal bilimciler arasındadır.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Medeniyet İttifakı Enstitüsü, İstanbul/Türkiye, ihsanaltintash@gmail.com

bir baskıya sahiptir. En üst kasttan olmak doğal olarak daha alt kasttan olan kişi üzerinde kaçınılmaz bir üstünlük sağlamaktadır.

Yazarın iddiasına göre Hint devletinin kast sistemini kaldırmak için yaptığı teşebbüsler zamanla bir sonuç getirmemekle beraber Hint toplumu adaletin ve eşitliğin olmadığı bir duruma getirmiştir. Yükseköğretimde uygulanan “kota sistemi” negatif sonuçlar getirmiş ve en alt sınıftan olan grupların (Dalitler) güçlenmelerine ve politik olarak etkili bir pozisyona gelmelerine sebep olmuştur. Yazar günümüz Hint devlet politikası üzerinde kast sisteminin yaptığı etkiye vurgu yaparken aynı grupların ya da kastların birleşerek aktif siyaset üzerinde baskı mekanizmasını nasıl kurduğunu da açıklar. Geçtiğimiz kısa süre içinde belirli kast gruplarının ortak parti kurarak devlete baskı yaptığı açıkça görülmektedir.

Batı dünyasına da değinen yazar, batıda kast sistemi üzerine düşünen uzmanlar kast sisteminin Hindistan ekonomisi için ne kadar zararlı olduğunu vurguladığını söylemektedir. Özellikle batılı çalışmalar Karl Marx’ın “sınıf çatışması” kuramı etrafında toplanmaktadır.

Yazar kast sisteminin kötü (şeytani) tarafına vurgu yapmayı unutmadan kast sisteminin Hint toplumu içinde nasıl utanç verici ve kabul edilemez hale geldiğinin de altını çizmektedir. Özellikle kast sisteminin en önemli bir kuralı haline gelen, en alt kast grubuna (Şudra ve Dokunulmaz Sınıfı) karşı “kirlenme” (günahkâr olma) olgusunu yazar detaylıca açıklama ihtiyacı hissetmektedir.

Dalitler (en alt kast sınıfı) her ne kadar orta sınıf olarak ortaya çıksa da şehirlerdeki düzgün yönetilemeyen işçi pazarlarında en kötü şartlarda çalışmaya mecbur bırakıldıkları için sıkıntı yaşamaktadırlar. Hatta özelleşmenin olduğu sektörlerde ve eğitim seviyesinin yüksek olduğu yerlerde sınıflara karşı ayrımcılık yapılmaya devam edilmektedir.

Yazar günümüz kast sisteminin kişi ve aile üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu da vurgulamaktadır. İnsanlar hala aynı kasttan evliliği tercih etmekte, sadece kendi kastının hazırladığı yemeği yemekte (başka kasttan olan yemekler haram kabul edilmekte) ve günlük kültürel ritüellerini belirli kast sınıfına göre yaşamaktadır. Eşitlik seviyesine ulaşılması için toplumda oluşan bu kast sisteminin zincirlerinin kırılması gerektiğini vurgulayan yazar, her ne kadar Hint toplumu modernleşse de bu ayrımcılık anlayışının herkes tarafından aşılması, hiyerarşik yapının dağılması ve kişisel olarak herkesin buna inanarak hareket etmesi gerektiğini ifade eder.

Kast sistemini anlamak isteyenler için dikkate değer olan bu kitap kast sistemi ile ilgili bütün bakış açılarını içermektedir. Bu kitap kast sistemini detaylı anlatmakla birlikte günümüzde aynı sistemin nasıl devam ettiğinin de cevabını içermektedir. Sadece günümüz kast sistemini değil geçmişte de nasıl olduğu gün yüzüne çıkmaktadır.